

25. 5. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dvojí sazba poplatku za odpady u Ústavního soudu

Ústavní soud přezkoumával obecně závaznou vyhlášku o místním poplatku za obecní systém odpadového hospodářství, konkrétně ustanovení zakotvující úlevu pro občany obce. Byť ustanovení zakotvující úlevu zrušil, vyvolal jeho nálezhodná otázek, než kolik jich zodpověděl.

Od roku 2021 došlo ke sjednocení úpravy poplatků za komunální odpad do jednoho zákona, a to zákona o místních poplatcích. Dle současné právní úpravy mají obce na výběr jeden ze dvou poplatků - poplatek za obecní systém odpadového hospodářství, nebo poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci. První z poplatků (za systém) je spíše paušální platbou za možnost využívat obecní systém odpadového hospodářství a nereflexuje tak (na rozdíl od druhého poplatku) skutečnou produkci komunálního odpadu. Poplatníkem poplatku za obecní systém odpadového hospodářství je buď fyzická osoba přihlášená v obci[1], nebo vlastník nemovité věci určené k bydlení či rekreaci[2], ve které není přihlášená žádná fyzická osoba.

To lze demonstrovat i na následujícím příkladu. V obci poblíž Prahy je zaveden poplatek za obecní systém odpadového hospodářství a je nastaven na částku ve výši 750 Kč. V rodinném domě v této obci žije čtyřčlenná rodina Homolkova a jejich sousedy je rovněž čtyřčlenná rodina Nováková žijící v rodinném domě. Rozdíl mezi těmito rodinami je ten, že Homolkovi jsou všichni občané obce (jsou zde přihlášení k trvalému pobytu), zatímco Novákové mají trvalý pobyt přihlášen v Praze, avšak reálně bydlí v obci. Homolkovi tak platí poplatek za obecní systém odpadového hospodářství ve výši 3.000 Kč ročně, zatímco pan Novák (jakožto vlastník rodinného domu) za celou rodinu pouhých 750 Kč.

Na výše uvedenou „nespravedlnost“ poukazovala celá řada obcí a snažila se zakotvit dvojí sazbu zmíněného poplatku - pro občany obce nižší a pro osoby nepřihlášené v obci (mnohdy i např. tzv. chataře), tedy osoby, které se v obci zdržují (byť třeba jen přechodně), avšak bez přihlášeného trvalého pobytu, pak sazbu vyšší. Jiné obce pak sice přímo dvojí sazbu nestanovily, avšak poněkud šalamounsky zakotvily pro první skupinu poplatníků (pro občany obce) úlevu od poplatkové povinnosti. Tím *de facto* stanovily dvojí sazbu poplatku. A právě takovýto případ se dostal k Ústavnímu soudu, který se zabýval obecně závaznou vyhláškou města Krásná Lípa ve svém nálehu ze dne 11. dubna 2023, sp. zn. Pl. ÚS 25/22.

Přezkoumávanou obecně závaznou vyhláškou město zavedlo místní poplatek za obecní systém odpadového hospodářství se sazbou ve výši 1.100 Kč, avšak v čl. 5 této obecně závazné vyhlášky město upravilo také úlevu ve výši 440 Kč pro všechny poplatníky podle § 10e písm. a) zákona o místních poplatcích, kterými jsou právě fyzické osoby přihlášené v obci.

Ústavní soud dané ustanovení obecně závazné vyhlášky zrušil. Že by však závěry Ústavního soudu byly obecně aplikovatelné a bylo by nyní možné jednoznačně určit, zda obce mohou občany obce určitou měrou v sazbě poplatku zvýhodnit, to bohužel nelze říct. Ústavní soud se totiž při posuzování zmíněného ustanovení obecně závazné vyhlášky omezil takřka jen na hodnocení toho, jaký cíl byl městem sledován. Bohužel i město se v rámci svých vyjádření omezilo na argumentaci, která z mého pohledu nemohla vést ke zdárnému cíli - srovnání poplatku s předchozím poplatkem za provoz

systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů s tvrzením, že tehdy byla úleva pro občany akceptována Ministerstvem vnitra, a dále konstatováním, že na základě zhodnocení množství odpadu odevzdaného ve sběrném dvoře dospělo k závěru, že jedna skupina poplatníků má ze systému odpadového hospodářství větší prospěch než druhá skupina.

Ústavní soud odůvodnění nálezu směřuje v podstatě výhradně vůči těmto argumentům, když uvádí, že město nebylo oprávněno úlevu takto stanovit, jelikož poplatky za obecní systém odpadového hospodářství je poplatkem paušálním a nereflexuje skutečnou produkci odpadu. Pokud město mělo v úmyslu zohlednit skutečnou produkci odpadu, mělo podle názoru Ústavního soudu zvolit druhý poplatek, tj. poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci.

Paradoxem tohoto závěru je fakt, že spousta obcí v rámci obecně závazných vyhlášek běžně osvobozuje či poskytuje úlevu osobám, které jsou sice formálně poplatníky (z důvodu přihlášení k trvalému pobytu v obci), avšak na území obce se dlouhodobě nezdržují. Důvodem pro tuto úlevu či osvobození je nepochybně to, že takovéto osoby žádný odpad v obci reálně neprodukují. Kritériem je tedy množství vyprodukovaného odpadu. Takovéto osvobození či úleva však nenaráží na to, že by bylo nezákonným.

V nálezu v podstatě není vůbec řešena otázka rovného přístupu a možné diskriminace, respektive oprávněnosti toho, aby k různým skupinám poplatníků bylo přistupováno rozdílně. To je ale nepochybně tou naprosto nejzásadnější otázkou, kterou ostatně i Ministerstvo vnitra v rámci svého návrhu na zrušení obecně závazné vyhlášky zmiňuje jako nejdůležitější.

O jisté problematičnosti nálezu svědčí i to, že k výroku i odůvodnění přijali tři soudci odlišné stanovisko. Soudci Vojtěch Šimíček a Jan Filip ve svém odlišném stanovisku z mého pohledu velmi trefně uvádějí, že odůvodnění nálezu stojí „na vodě“ a dotazují se: *„Co když bude totiž příště město Krásná Lípa argumentovat např. sociálním aspektem věci: u toho, kdo v obci nemá hlášen pobyt, se totiž jednoznačně jedná o jeho „druhé“ bydliště a tím pádem na něm není existenčně závislý a není proto důvod mu přiznat úlevu na poplatku.“*

Byť se tedy na první pohled může zdát, že díky Ústavnímu soudu známe odpověď na otázku, zda může obec ve své obecně závazné vyhlášce stanovit plošnou úlevu pro všechny fyzické osoby přihlášené v obci (občany obce), tak mám za to, že tomu tak není a nelze vyloučit, že v případě jiné obce s „lepší argumentací“ dospěje plénum Ústavního soudu (navíc po obměně několika soudců) k jinému závěru.

Mgr. Bc. Tomáš Auer,
specialista na odpadovou legislativu

KVB advokátní kancelář s.r.o.

Teplého 2786
530 02 Pardubice

Tel.: +420 226 259 401

[1] Nejčastěji jde o občana obce, tedy osobu s trvalým pobytem v obci.

[2] Konkrétně zákon o místních poplatcích upravuje, že jde o vlastníka nemovité věci zahrnující byt, rodinný dům nebo stavbu pro rodinnou rekreaci, ve které není přihlášena žádná fyzická osoba a která je umístěna na území obce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nové limity opatrovnického rozhodování v judikatuře ESLP a Ústavního soudu](#)
- [Mimosmluvní odměna při společném zastupování více osob](#)
- [Nepřiznané koalice](#)
- [Společnost s podíly 50:50 – právní rizika patových situací a jejich smluvní řešení](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 34: Jednání za společnost – prokura](#)
- [Jak nastavit smlouvy s dodavatelem podle nové právní úpravy kybernetické bezpečnosti?](#)
- [Vada koupené věci – kdy zjištěné nedostatky zakládají kupujícímu práva z vadného plnění a kdy nikoliv?](#)
- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontraktačním právu](#)
- [Reklamáce vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)